

doops gezind plus

Licht dat ons aanstoot

-
- 2 om te beginnen
3 vanuit de stilte
4-6 overdenking
Plekken van licht
7 open ruimte
Astrid on tour
7 zegenrijk
Afrikaanse reus

VOORAF

Machteld Stam

Zondagmiddag kwart over drie. Vanaf de vierde rij zie ik hoe de kerkenraadsleden voorin de kerk hun hand op de schouder van de zojuist ingetreden predikant leggen en een zegen over haar uitspreken. Ik kijk om me heen en zie blije gezichten. 'Ik ben zo dankbaar', vertelde een gemeentelid mij vooraf.

Het zijn moeilijke tijden geweest voor deze gemeente. Langdurige uitval en vertrek van de vorige predikant, teruglopende financiën, de Vermaning die te koop werd aangeboden en waarvan afscheid moest worden genomen. Een ongewisse toekomst lag in het verschiet.

Maar deze gemeente liet zich niet ontmoedigen. Integendeel, de leden verzamelden moed en

gingen aan de slag. Ze stonden open voor andere mogelijkheden en vonden onderdak bij een hun vriendelijk-gezinde geloofsgemeenschap. En ondanks de misschien niet al te rooskleurige financiële situatie durfden ze de stap te wagen en beriepen ze opnieuw een predikant. Allemaal zonder garanties voor de lange termijn, maar wel met de zekerheid van het voortbestaan van de gemeente in de nabije toekomst.

Wat bracht hen in beweging? Wat gaf hun energie? 'Licht dat ons aanstoot' is het thema van deze Doopsgezind Plus, naar de eerste regel van het bekende lied van Huib Oosterhuis. Mijn blik dwaalt af naar de brandende kaars voorin de kerk. Een mooie symboliek is dat, aangestoken zijn door het licht.

FILM

Moonlight

Aangrijpende dramafilm

Chiron is een introverte jongen in een verpauperde wijk van Miami, geplaagd door een weinig rooskleurig leven. Zijn moeder is drugsverslaafd en hij is voortdurend slachtoffer van pestering. De film *Moonlight* volgt drie periodes uit het leven van de jonge Afro-Amerikaanse man

die worstelt met zijn identiteit, mannelijkheid, seksuele geaardheid en plaats in de wereld.

Regisseur Barry Jenkins introduceert Chiron in drie bepalende hoofdstukken in zijn leven: als kind onder de bijnaam 'Little', als puber onder zijn eigen naam en als volwassene onder de naam 'Black'.

Elk hoofdstuk herdefinieert zijn identiteit, gestuurd door zijn

omgeving en door zijn eigen wensen en angsten.

Moonlight is een aangrijpende en bij vlagen heftige dramafilm die lovend werd onthaald door de internationale pers, bezoekers en recensenten.

Moonlight draait momenteel in de Nederlandse bioscopen.

LIED 695

Heer, raak mij
aan met uw adem,
reik mij uw stralend licht,
wijs mij nieuwe wegen,
geef op uw waarheid zicht.

Wees ook de Geest die mij aanvuurt
en al mijn twijfels bant.
Als geroepen kom ik:
mijn tijd is in uw hand.

Heer, raak ons aan met uw adem,
geef ons een vergezicht
Draag ons op uw vleugels,
zegen ons met uw licht!

Kom en doorstraal mijn dagen,
Geest van God uitgegaan,
die mijn ogen opent
voor wie nu naast mij staan.

Raak met uw adem mijn onrust
tot ik de rust hervind.
Al mijn wonden heelt Gij:
Gij ziet in mij uw kind.

tekst: Pia Perkö
'Kosketa minua, Henki'
vertaling: Sytze de Vries
(‘Henki’ is Fins voor
Heilige Geest)

licht-inval

tasten naar houvast
de weg onduidelijk
het pad oneffen

er liggen veel stenen

gedachten dwalen
reiken naar vroeger
golven van gevoelens

wat ging er verloren?

de liefste is weggegaan
onbereikbaar geworden
verlies herhaalt zich

het duurt zo lang

raak ik u kwijt –
hoe zoekt u mij?
bent u mijn steun –
waar vind ik u?

loslaten

lichtstraal van hoop
valt binnen in de ziel
het overkomt me

u bent er als wij zien

gedachten spelen
met wat toe-komt
aan onze kinderen

wij dromen hen verder

wat ondoordringbaar leek
kent toch een opening
uw licht stroomt ons

de toekomst in

Machteld van Woerden

Plekken van licht

In zijn boek *Een gebroken wereld heel maken* wijst rabbijn Jonathan Sacks ons in heldere, eenvoudige taal een weg in de omgang met de crisis van onze wereld.

Hoe gaan we om met al die oorlogen, onrust en angst? Trekken we ons terug op onze eigen plek in de hoop dat het onze tijd wel zal duren? Is er een andere optie? Vanuit de joodse traditie wijst Sacks op onze verantwoordelijkheid voor al wat leeft. De Schepper heeft de wereld zodanig geschapen dat wij op onze eigen benen staan met de opdracht om *tsedaka* te bedrijven: gerechtigheid en barmhartigheid. In het Nederlands hebben deze woorden verschillende betekenissen. Als ik iemand iets geef waar hij of zij recht op heeft, ben ik dat verschuldigd. Maar wanneer ik iemand iets vanuit mijn hart geef omdat ik getroffen ben door haar of zijn nood, is dat een gebaar van barmhartigheid. In de joodse traditie zijn dit echter twee kanten van dezelfde medaille: *tsedaka* is gerechtigheid en barmhartigheid in één. Als je die twee dingen uit elkaar haalt, mis je precies de kern van de wederkerigheid waar een gemeenschap van leeft. Niet alleen de eigen kleine gemeenschap, maar ook de grote gemeenschap die er is met de hele ons omringende wereld.

Om *tsedaka* te doen moet het licht van de Eeuwige, dat onder ontelbare scherven en brokstukken verborgen ligt, worden opgegraven. Dat is een oude metafoor, in de zestiende eeuw bedacht door een zekere rabbi Loeria, die een visioen van hoop schetste voor zijn volk in rampzalige tijden van oorlog en verdrijving. Je moet je voorstellen, zei Loeria, dat het goddelijke licht in het begin van de

schepping zo krachtig was, dat de vaten waarin het naar de wereld gezonden was, braken. Daardoor raakte het licht bedolven onder talloze brokken en scherven. Het is onze opdracht om de wereld te helen en te herstellen door die brokstukken te zoeken en ze een voor een te redden. Waar dat gebeurt ontstaan kleine plekken van licht.

Maar hoe kan dat licht worden opgraven? Overall waar mensen in hele gewone daden en gebaren, in het dagelijkse leven, de nood van de ander zien. En dan, alsof het niets bijzonders is, een helpende hand bieden. Inderdaad, *omdat het niets bijzonders is*. Dat is de centrale metafoor waar heel Sacks' boek op steunt. Zo doe je dat: een gebroken wereld heel maken. Bij stukjes en beetjes. Denk dus niet dat wij daarvoor te weinig in te brengen hebben.

Elk helend gebaar ontsteekt een kaars van hoop in een donkere wereld. Een klein beetje licht verdrijft al veel donkerheid. En wanneer dat licht verbonden wordt met ander licht – het mijne met het jouwe, en het jouwe weer met dat van anderen – toont de dans van de vlammen dat hoop geen illusie is, maar realiteit. Het zal best waar zijn dat uit het kromme hout van de mensheid nog nooit iets is gemaakt dat helemaal recht is. Maar moeten we helemaal recht zijn om naar boven kunnen te wijzen? Moeten we volmaakt zijn om goed te zijn?

Voordat ik Sacks las, was ik gegrepen door een lied van Leonard Cohen dat in dezelfde richting wijst. Je zou bijna zeggen dat de beelden van dat lied van

foto Ramon Philippo

*There is a crack
in everything,
that's how
the light gets in*

Cohen in de filosofische beschouwingen van Sacks worden uitgewerkt.

*There is a crack in everything,
In alle dingen zit een barst,
that's how the light comes in.
daar kan het licht doorheen.*

Het geheim van dit leven schuilt niet in woorden die als grote toeters schallend in een optocht worden rondgedragen. Het geheim zit in elke klok die, dwars tegen alle gebrokenheid van de wereld in, haar kleine stem laat horen. Luid alle klokken die maar luiden kunnen. Het hoeft niet volmaakt te zijn, in alle dingen zit een barst. Maar kijk: precies daar kan het licht doorheen!

Sacks boek getuigt van wijsheid, Cohen zingt vanuit woede. Dat is een andere bron, maar zonder die verontwaardiging kunnen we ook niet. Het kan niet en het mag niet, al dat onrecht, al die oorlogen, al die vluchtelingen! Ach weet je, zingt Cohen, er zullen altijd oorlogen zijn. En de heilige

duif, het symbool van de vrede, zal worden gevangen, steeds opnieuw. Ze wordt verkocht, verkwanseld, nog eens en nog eens. Die arme duif is nooit vrij. Maar dat betekent niet dat wij niet in staat zijn om dingen ten goede te keren.

Trommel een mars op, een vlamme stille tocht. Niet met militair tromgeroffel, maar met de slagen van je hart. Trommel een mars op, en ieder hart, ieder hart dat liefheeft komt, als een vluchteling. Niet als een machthebber die vanachter zijn bureau papieren oplossingen verzint voor onvoorstelbaar lijden. Ook niet als hij zijn politiek lardeert met vrome gebeden. Nee, het is het liefhebbende hart dat komt omdat het weet hoezeer mensen hunkeren naar veiligheid. Ja, de duif zal worden gevangen, verkwanseld en verkocht, maar in de morgen zingen de vogels: begin opnieuw.

Heel veel mensen delen eenzelfde verlangen naar een wereld waarin kinderen veilig kunnen spelen en opgroeien tot volwassen mensen die hun eigen leven aankunnen én ruimte hebben voor anderen. In dat verlangen schuilt de hoop.

Over hoop schreef Vaclav Havel:

over hoop

Diep in onszelf dragen wij hoop; als dat niet het geval is, is er geen hoop.
 Hoop is een kwaliteit van de ziel en hangt niet af van wat er in de wereld gebeurt.
 Hoop is een gerichtheid van de geest, een gerichtheid van het hart, verankerd voorbij de horizon.
 Hoop in deze diepe en krachtige betekenis is niet hetzelfde als vreugde omdat alles goed gaat, of bereidheid je in te zetten voor wat succes heeft.
 Hoop is ergens voor werken omdat het goed is, niet omdat het kans van slagen heeft.
 Hoop is niet hetzelfde als optimisme, evenmin de overtuiging dat het goed zal aflopen.
 Het is de zekerheid dat iets zinvol is onafhankelijk van de afloop, onafhankelijk van het resultaat.

hymne

De vogels, ze zongen
 in de morgenstond.
 Begin opnieuw,
 hoorde ik ze zeggen.
 Blijf niet hangen bij
 wat is voorbijgegaan
 of nog komen moet.

Ach oorlogen, ze zullen
 weer worden uitgevochten.
 De heilige duif
 zal worden gevangen, opnieuw
 gekocht en verhandeld
 en nog eens gekocht,
 de duif is nooit vrij.

Luid de klokken die nog luiden kunnen.
 Het hoeft niet volmaakt te zijn.
 In alle dingen zit een barst,
 daar kan het licht doorheen.

oorspronkelijke Engelse tekst:
 Leonard Cohen
 vertaling: Corja Menken-
 Bekius

We vroegen om tekens,
 tekens werden gezonden:
 de vogel verraden,
 het huwelijk gestrand
 en elke regering verweesd –
 tekens genoeg voor wie maar wil zien.

Ik kan niet meer verder
 met die rechteloze bende,
 terwijl de moordenaars op hoge posten
 op luide toon hun gebeden prevelen.
 Wat ze hebben opgeroepen,
 wat ze hebben opgeroepen
 is een donderwolk –
 maar ze gaan nog van me horen.

Je kunt alle delen optellen
 maar daarmee heb je niet de som.
 Trommel een mars op,
 er is geen trom,
 maar ieder hart, ieder hart
 dat liefheeft komt –
 als een vluchteling. +

‘Natuurlijk had ik die kanker liever niet gehad. Maar ik heb daardoor wel allerlei keuzes gemaakt die ik anders nooit gemaakt had.’

Astrid on tour

‘Ik was zo vreselijk boos, voelde me door mijn lichaam behoorlijk in de steek gelaten. Ik had net mijn depressie overwonnen. Daar had ik negen jaar keihard voor geknokt, en dan zou ik de pijp uitgaan door kanker? Omdat ik op vakantie ging met mijn kinderen, heb ik het nog even stilgehouden om de vakantie niet te beïnvloeden. Dat voelde wel heel eenzaam. Het was sowieso een eenzame tijd, ook al waren de kinderen er en kreeg ik hulp uit mijn omgeving waaronder de kerk. Ook omdat ik alleengaand ben. Als ik ’s nachts moest overgeven, moest ik het zelf opruimen. Als ik een kopje thee wilde, moest ik dat zelf maken.’

‘Omdat de chemotherapie mijn hart zou verzwakken, ging ik sporten. Want een hart is een spier en een spier kun je trainen. ‘Dan ga je toch zwemmen?’, zei de oncoloog. En zo heb ik op mijn 63e mijn A-diploma gehaald en toen ik 65 was mijn B. Jaren later heb ik mijn snorkeldiploma gehaald en een week lang in de Rode Zee met wilde dolfijnen gezwommen. Een geweldige ervaring, al was dat helemaal geen doel van het zwemmen. Ik heb geen bucketlist ofzo, maar van het een kwam het ander.’

‘Toen ik in 2011 een jaar weg mocht blijven bij de oncoloog, dacht ik: ‘O, dus ik ga niet dood?’. Daar hield ik namelijk wel rekening mee, want ik was erg ‘gastvrij’ voor de kanker. Toen ontstond het idee van een sponsortocht. Omdat door de chemo de zenuwen in mijn voeten waren beschadigd kon ik niet wandelen met de Sisters of Hope, of fietsen zoals bij Alpe d’HuZes. Daarom ging ik met mijn scootmobiel van de Mennokapel in Haarlem-Noord naar het Mennomonument in Witmarsum en terug. Onderweg heb ik steeds geslapen bij een ander doopsgezind gastgezin. De opbrengst, bijna zesduizend euro, was voor het Inloophuis Kennemerland, een ontmoetingsplek voor (ex)kankerpatiënten en hun naasten. In heel Nederland waren al van dit soort huizen, behalve in Haarlem.’

‘Natuurlijk is het ook koud en eenzaam geweest en twee keer heb ik me laten ophalen door een taxibusje. Maar de reis is in zijn geheel een geweldige ervaring geweest en ik heb er geen seconde spijt van gehad. Of de kanker terugkomt, dat heb ik niet zelf in de hand. Maar ik geniet nog iedere dag.’ +

Meer over de reis is terug te lezen op www.astridontour.nl

Afrikaanse reus

Hij is deze keer maar twintig minuten te laat en ik besluit hem dat niet kwalijk te nemen. Leven buiten, zonder agenda, is al moeilijk genoeg.

Sinds twee weken slaapt hij weer op straat omdat hij het in de nachtopvang niet meer kon uithouden. Veertien maanden heeft hij gewacht op een huis en meer dan vijf hulpverleners heeft hij gehad. Hij is op, doodmoe van het wachten.

Toen hij een paar weken geleden besloot weg te gaan, belde hij me op. Zijn stem trilde. 'Ik heb me niet kunnen wassen, eigenlijk mag u mij zo niet zien...' Ik gaf hem koffie en taart, want ongewassen of niet, ik mag hem graag. Ondanks zijn lengte van bijna twee meter heeft hij iets aandoenlijks. 'Ik kan niet meer', zei hij. 'Ik slaap nog liever buiten dan terug te gaan.' Onder tranen vertelde hij zijn verhaal. 'Ach', zei ik, 'je bent heel moe nu,

want het is nog koud 's nachts en je hebt niet geslapen!' Maar hij bleef huilen en me verzekeren dat hij niet terug zou gaan. Nee, liever weer de straat op en op een karton de nacht zien door te komen.

Vandaag gaat het beter, zie ik. De reus geeft me een verdwaalde zoen en ploft tegenover me op een stoel. 'Moeder, het gaat goed', zegt hij. Sinds vorige keer noemt hij me moeder, en ach, waarom ook niet. Geen moederlijker vak dan dat van dominee. Zijn eigen moeder woont in Ethiopië en die heeft hij lang niet gezien. Zijn gezicht staat naar heimwee als hij over haar praat.

'Het gaat beter met je', zeg ik. 'Ja', zegt hij. Hij legt uit: 'In de opvang zijn er altijd ruzies en dat doet iets met je. Als je daar lang zit vergeet je wie je bent, het gaat onder je huid zitten. Nu ben ik er weer.' Hij slaapt bij vrienden op de bank en probeert uit alle macht werk te vinden.

Als hij weg is bel ik met de opvang om te proberen zijn hulpverlener te pakken te krijgen. Mijn Afrikaan mag dan opgelucht zijn dat hij weer buiten is, er valt nog wel het een en ander te regelen. En een eigen huis heeft hij ook nog niet! Er komt iemand aan de lijn die naar een vergadering moet... En krijg weer een andere naam, met een telefoonnummer. Daar spreek ik in op een antwoordapparaat. Je moet de vasthoudendheid van een terriër hebben om zaken op te lossen. Lastig als je op straat leeft. Voor onze aardige reus was dat in ieder geval een brug te ver. En wie kan hem dat kwalijk nemen? +

COLOFON

Doopsgezind Plus is een liturgische, pastorale uitgave van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit.

Doopsgezind Plus verschijnt zes keer per jaar, in het hart van het magazine *Doopsgezind NL*.

Redactie Ruud Mulder, Machteld Stam, Johan Tempelaar en Machteld van Woerden

Ontwerp & opmaak Susan de Loor, Kantoordeloor, Haarlem

Fotografie Renata Barnard, Ramon Philippo

Druk GBU Media

Oplage 7.000

Papier G-Print Proost & Brandt, FSC-gecertificeerd

Contact redactie

Singel 454 | 1017 AW Amsterdam

T 020 623 09 14 | dn@doopsgezind.nl |

www.doopsgezind.nl

© ADS 2017